

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07-03-233S

СИЛАБУС	КУРСОВА РОБОТА З ДАВНЬОЇ І СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	
SYLLABUS	COURSE WORK ON ANCIENT AND MEDIEVAL HISTORY OF UKRAINE	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	OK18	
Освітній рівень Level of Education	Бакалаврський (перший) Bachelor`s (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	01	Освіта/Педагогіка Education / Pedagogy
Спеціальність Field of Study	014.03	Середня освіта (Історія) Secondary education (History)
Освітня програма Degree Programme	Середня освіта (Історія) Secondary education (History)	

Рівне – 2024

Силабус курсової роботи з «Давної і середньовічної історії України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія). Рівне. НУВГП. 2023. 10 с.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/27491>

Розробник силябусу: Прищепа Олена Петрівна, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри суспільних дисциплін

Силябус схвалений на засіданні кафедри

Протокол № 7 від 29 грудня 2023 р.

Завідувач кафедри: Олексін Ю.П., д.п.н, професор.

Керівник (гарант) освітньої програми «Середня освіта (Історія)»

Прищепа О.П., д.і.н., доцент, професор кафедри суспільних дисциплін НУВГП.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ

Протокол № 9 від 12 лютого 2024 р.

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

Попередня версія силябусу – новий

© Прищепа О.П., 2024

© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА 018 КУРСОВА РОБОТА З ДАВНЬОЇ І СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Середня освіта (Історія)
Спеціальність	014.03 «Середня освіта (Історія)»
Рік навчання, семестр	1 2
Кількість кредитів	3
Лекції:	0 годин
Практичні заняття:	30 годин
Самостійна робота	60 годин
Форма навчання	денна
Форма підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)	
ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРІВ	

<p>Лектор</p> 	<p>Прищепа Олена Петрівна, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри суспільних дисциплін</p>	
<p>Вікіситет</p>	<p>URL:https:// Прищепа Олена Петрівна</p>	
<p>ORCID</p>	<p>https://orcid.org/0000-0002-9452-2146</p>	
<p>Канали комунікації</p>	<p>o.p.pryshchepa@nuwm.edu.ua тел. 096 30 27 177 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE</p>	
<p>ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ</p>		
<p>Мета та завдання</p>		
<p><u><i>Мета курсової роботи.</i></u> Уведення до програми навчання здобувачів вищої освіти підготовки і написання курсової роботи з давньої і середньовічної історії України передбачає закріплення і поглиблення здобутих на лекційних та семінарських заняттях знань ОК24 «Давня і середньовічна історія України», потребі навчитися проводити самостійні наукові дослідження по тематиці курсу, обравши для цього більш вузькі теми. Тематика курсових робіт може бути розширена за рахунок низки тем з історії України, засвоєння яких передбачене при вивченні навчальних дисциплін ОК30 Археологія, ОК17 Історія первісного суспільства.</p> <p><u><i>Реалізація мети здійснюється шляхом виконання таких завдань:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> - опрацювання історичних джерел та наукової літератури по тематиці дослідження, що дозволить виявити здобутки досліджуваної проблеми; - навчитися використовувати основні методи історичних досліджень при опрацюванні документальної бази і в процесі підготовки тексту курсової роботи; - закріпити навички оформлення наукових текстів відповідно до вимог; - набуття досвіду оприлюднення власних наукових здобутків під час захисту курсової роботи. 		
<p>Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів</p>		
<p>https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2272</p>		
<p>Передумови вивчення* (місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)</p>		
<p>Підготовка і написання курсової роботи логічно пов'язані з ОК24 «Давня і середньовічна історія України». Процес її підготовки спирається на засвоєння упродовж першого семестру навчання таких дисциплін: ОК10 Вступ до спеціальності; ОК30 Археологія; ОК17 Історія первісного</p>		

суспільства; ОК14 Історія слов'янських народів (давні і середньовічні часи). Паралельно із написанням курсової роботи передбачене засвоєння навчальної дисципліни ОК12 «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність», що сприятиме пришвидшенню набуттю навичок використання методологічного інструментарію в такого виду роботах.

Компетентності

Підготовка та захист курсової роботи передбачає набуття таких загальних (ЗК) та фахових (ФК) компетентностей:

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Знання про збирання, вивчення, наукового опрацювання й публікації писемних пам'яток історії та культури, творчої спадщини видатних історичних, політичних і культурних діячів минулого та різнопланових писемних джерел, які стосувалися багатьох видатних подій минулого.

ЗК 14. Знання та усвідомлення закономірностей соціокультурного розвитку людства як певного етапу в його історії, що відображає певний рівень потреб, здібностей, знань, навичок та інтересів людини, спосіб виробництва, устрій політичних та суспільних відносин, рівень духовного розвитку та відтворення, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, що впливають на процеси та явища історії суспільства.

ЗК16. Знання та розуміння найактуальніших методів наукового пізнання і обґрунтованого підходу до вирішення складних питань в організації наукових досліджень.

ФК4. Оволодіння знаннями сучасних досліджень в галузі історії.

ФК5. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ФК6. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук у професійну діяльність.

ФК7. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

ФК8. Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (РН)*

Результатами навчання, які набувають здобувачі вищої освіти в процесі написання і захисту курсової роботи є:

РН5. Застосовувати знання основ наукових досліджень та основ цифрових технологій у професійній діяльності, вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та дослідницьких проєктах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.

РН9. Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії та культури України та світу.

РН13. Вміти аналізувати закономірності розвитку культурних процесів та явищ в історії України та світу.

РН14. Вміти на практиці застосовувати основи майстерності вчителя в педагогічному спілкуванні та в управлінні навчально-виховним процесом.

РН16. Вміти використовувати регіонально-краєзнавчу складову історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміти й популяризувати історико-культурну спадщину України та світу.

Структура та зміст освітнього компонента

В структурі ОК18 передбачена практична робота (30 год.) і самостійна робота.

Практична робота передбачає змішану форму навчання (онлайн-офлайн заняття, консультації здобувачів з викладачем), під час якого здобувачі отримують необхідні установки щодо різних етапів написання курсової роботи. Самостійна робота студентів направлена на збір необхідних матеріалів (джерельних, історіографічних тощо) по темі курсової і її написання відповідно до основних структурних елементів тексту роботи.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Вибір теми курсової роботи.	2	-
2.	Ознайомлення з етапами написання роботи. Постановка мети та завдань.	2	-
3.	Складання плану курсової роботи.	2	-
4.	Консультації з методики виконання курсової роботи.	2	-
5.	Методика організації пошуку і опрацювання історичних джерел.	2	-
6.	Методика пошуку і опрацювання наукової літератури.	2	-
7.	Консультації з методики виконання курсової роботи.	2	-
8.	Підготовка основного тексту курсової роботи.	2	-
9.	Вимоги до оформлення вступу текстової частини роботи.	2	-
10.	Вимоги до оформлення висновків роботи.	2	-
11.	Оформлення списку використаних джерел та літератури.	2	
12.	Консультації з методики написання тексту курсової роботи	2	
13.	Консультації з методики написання тексту курсової роботи	2	
14.	Ознайомлення із процедурою захисту курсової роботи та методикою складання тексту виступу	2	
15.	Консультації щодо підготовки виступу під час процедури захисту курсової роботи	2	
	Разом	30	-

Форми та методи навчання

Методи навчання під час практичних занять:

традиційні: словесний метод (співбесіда); наочний (метод ілюстрацій і демонстрацій); методи роботи з історичними джерелами та навчальною

літературою (конспектування, тезування); інноваційні: дискусійне обговорення проблем, поставлених в процесі підготовки роботи.

Консультації зі здобувачами щодо підготовки різних елементів роботи; надання практичних рекомендацій щодо виконання курсової роботи.

Самостійна робота здобувачів: закріплення певних рекомендацій щодо підготовки і написання роботи, вмінь та навичок для вирішення сформульованих завдань

Технології викладання: аналіз проблемних питань, аналіз конкретних ситуацій (case study).

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Навички роботи з мультимедіа, проекційною апаратурою, інформаційно-комунікаційними системами.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання / результатів навчання

Курсова робота з давньої і середньовічної історії України, виконана відповідно до рекомендацій щодо її написання, які знайшли відображення у Методичних вказівках викладача щодо її підготовки [Електронне видання; Рівне: НУВГП, 2024] і обговорювалися під час практичних занять, після своєчасного подання на кафедру для перевірки науковим керівником, максимально оцінюється в 100 балів.

Оцінка виконання та захист курсової роботи проводиться за 100-бальною шкалою.

0-60 балів виставляє науковий керівник у рецензії на курсову роботу;

0-40 балів виставляється під час захисту роботи перед комісією.

Сума балів (до 60), яку виставляє науковий керівник, враховує бали за належне виконання кожного елемента курсової роботи:

1. Вступ.

Оцінюється максимально в 4 бали.

З них:

-розкриття актуальності теми, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження – 2 бали;

-формулювання проблемних питань, які будуть досліджуватись у роботі і огляд джерел та літератури – 2 бали;

2. Основний текст.

Оцінюється максимально в 50 балів.

З них:

-критичне осмислення та аналіз питань, сформульованих по розділах і відповідно, підрозділах – 0-45 балів;

-формулювання висновків, які мають містити чітке узагальнення проведеної роботи і давати відповідь на мету і завдання, які перед собою ставив здобувач –

5 балів;

3. Технічне оформлення тесту і всієї роботи (включно з оформленням списку використаних джерел відповідно до встановлених вимог;

відсутністю в роботі орфографічних, граматичних та синтаксичних помилок, дотриманням норм літературної мови – 4 бали;

4. Оформлення додатків – 2 бали.

Контроль виконання курсової роботи включає поточний контроль за виконанням та захист перед комісією або керівником.

Робота допускається до захисту попередньо пройшовши перевірку на схожість в системі Unicheck. Максимальний відсоток схожості, який дає

право захищати роботу – 70.

У випадку незгоди отриманої кількості балів під час захисту випускник має право подати апеляційну скаргу з обов'язковим поясненням мотиву незгоди.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Абашина Н., Козак Д., Синиця Є., Терпиловський Р. Давні слов'яни. Археологія та історія: навч. посібник. Київ: Стародавній світ, 2012. 366 с.
2. Бойко О. Історія України: підручник. 9-е вид., переробл., доповнене. Київ: Академія, 2023. 560 с.
3. Горелов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Цивілізаційна історія України. Київ: ТОВ УВПК «ЕксОб», 2005. 632 с.
4. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2022. 416 с.
5. Давня історія України у двох книгах. Кн. 1. Київ: Либідь. 1994. 240 с.
6. Давня історія України у двох книгах. Кн. 2. Київ: Либідь. 1995. 240 с.
7. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель та народів. Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2012. 794 с.
8. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
9. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., переробл. і розш. Київ: Критика, 2005. 537 с.

Допоміжна література

1. Баран В., Баран Я. Історичні витоки українського народу. Київ: Генеза, 2005. 208 с.
2. Бунятян К.П. Давнє населення України: навч. посібник. Київ: Либідь, 1999. 225 с.
3. Відейко М.Ю. Шляхами трипільського світу. Київ: Наш час, 2017. 296 с.
4. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. Київ: Абрис, 1994. 256 с.
5. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь / Україна крізь віки: в 15 т. Київ: Альтернативи, 1998. Т. 5. 335 с.
6. Історія України в особах. Литовсько-польська доба / О. Дзюба, М. 7. Довбищенко, О. Русина та ін. Київ: Україна, 1997. 272 с.
7. Котляр М.Ф. Історія України в особах. Давньоруська держава. Київ: Україна, 1996. 238 с.
8. Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяєва А.Е. Античні міста-держави Північного Причорномор'я / Україна крізь віки: в 15 т. Київ: Альтернативи, 1998. Т. 2. 254 с.
9. Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до християнства: Навч. посібник. Київ: Глобус, 1996. 218 с.
10. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою / Україна крізь віки: в 15 т. Київ: Альтернативи, 1998. Т. 6. 319 с.
11. Толочко О.П., Толочко О.О. Київська Русь / Україна крізь віки: в 15 т. Київ: Альтернативи, 1998. Т. 4. 351 с.
12. Україна: литовська доба. 1320–1569. Київ: Балтія-Друк, 2003. 175 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, вул. Олександра Борисенка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
4. Енциклопедія історія України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?encycllop>
5. Інститут історії України НАН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://history.org.ua>
6. Ізборник. Історія України IX–XVIII ст. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/links/info.htm>

Поєднання навчання та досліджень*

Здобувачі вищої освіти мають право вибрати тему курсової роботи із переліку тем, запропонованих кафедрою, або запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розроблення. Апробація результатів проведеного дослідження реалізується шляхом публікації їхніх тез у збірниках матеріалів студентських наукових конференцій.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

- взаємодія з людьми;
- загальнокультурна грамотність;
- здатність до навчання;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- навички усного та письмового спілкування;
- уміння слухати й запитувати;
- формування власної думки

Дедлайни та перескладання

Здобувача, який за результатами атестації отримав незадовільну оцінку або не був атестований з інших причин, відраховують з університету. Якщо курсова робота не була вчасно захищена з поважної причини, що документально підтверджено, здобувачеві може бути продовжений строк навчання в НУВГП до наступного терміну дії комісії, але не більше одного року. Повторне проведення атестації здобувачів з метою підвищення оцінки не допускається.

Правила академічної доброчесності

При підготовці і написанні курсової роботи здобувачі вищої освіти повинні діяти з позицій академічної доброчесності та професійної етики; самостійно виконувати завдання; коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх з етичними та професійними нормами. Документи з Академічної доброчесності викладені на сайті університету: <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися «Кодексу честі студентів НУВГП», який встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в університеті та якими вони мають керуватися у своїй діяльності <https://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями встановленими Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП.

Принципи доброчесності в НУВГП та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (сайт НАЗЯВО : <https://naqa.gov.ua/> та положенням відділу якості освіти НУВГП: <https://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/vyo>

Вимоги до відвідування

Відвідування практичних занять з підготовки курсової роботи здобувачами вищої освіти є обов'язковим, в тому числі і консультацій, які проводяться відповідно за розкладом. Вони відбуваються як в онлайн формі, так і в змішаній за попереднім погодженням з науковим керівником.

Автор
Професор

Олена ПРИЩЕПА

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №446
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00